

Jälleenrakennus ja siirtoväen asuttaminen

Sodan vaurioiden korjaamisessa vuodesta 1944 lähtien kiireellisimpiä tehtäviä oli pakkoluovutetuilta alueilta lähtemään joutuneiden 420 000 hengen asuttaminen. Evakkoja nimitettiin hallinnossa siirtoväeksi. Maatalousväestöä heistä oli noin 230 000 henkeä, joille pyrittiin antamaan uudet maatilat elinkeinonsa jatkamista varten. Maanhankintaan oikeutetuiksi katsottiin myös rintamamiehet, joilla annettiin lähinnä asuntotontteja.

Maanhankintalain perusteella muodostettiin yhteensä noin 19 000 uutta viljelystilaa siirtoväelle ja noin 8000 tilaa muille maanhankintaan oikeutetuille. Lisäksi perustettiin noin 14 000 asuntoviljelystilaa, ja asuntotiloja tai -tontteja myönnettiin tarvitseville noin 20 000. Maanhankintalain perusteella 1950-luvun loppuun mennessä muodostettujen tilojen, lisäalueiden ja asuntotonttien yhteismäärä oli noin 150 000 ja pinta-ala 2,7 miljoonaa hehtaaria.

Keväällä 1945 säädetyin korvauslain perusteella sodasta vahinkoja kärsineille siirtoväen henkilöille myönnettiin yhteensä 33,5 miljardin markan korvaukset, jotka vastaavat noin 3 miljardia euroa.

Jälleenrakennuksen suurimpia tehtäviä oli aluksi Pohjois-Suomen tuhojen korjaaminen. Siellä oli tuhoutunut noin 17 000 rakennusta ja 700 maantie- tai rautatiesiltaa. Toisaalta koko maassa oli suuri tarve rakentaa asuntoja ja sotakorvausteollisuutta sekä sen ohella tehostaa energiahuoltoa muun muassa aloittamalla laaja voimaloiden rakentaminen. Jälleenrakennus kokonaisuudessaan kesti noin kymmenen vuotta.

Siirtoväen ja rintamamiesten asuttaminen suurelta osin maaseudulle "kylmille tiloille" oli osaksi taloudellinen välttämättömyys ja osaksi poliittisesti motivoitua toimintaa yhteiskuntarauhan turvaamiseksi. Suuri osa uusista pientiloista syntyi Pohjois- ja Itä-Suomeen. Kyseessä oli erittäin laaja asutusohjelma, joka onnistui lopulta hyvin ainakin tilastojen valossa. Käytäntö väestön keskuudessa saattoi olla aivan toisen näköinen, sillä kaikkien elinehtojen niukkuus ja usein myös viranomaisien välinpitämättömyys tekivät elämän korpitiloilla vaikeaksi.

Lähteet: Kansakunta sodassa 3: Kuilun yli (1992), s. 130 - 139 ja 306 - 311; Suomi 75. Itsenäisen Suomen historia 3 (1992), s. 195 - 203; Suomalaisten tarina 3. Rakentajien aika (1993), s. 39 - 42; Johannes Virolainen, Siirtokarjalaiset 1941 - 44 (1989); Hannu Immonen, "Uudestaan agraaripoliitikkona" teoksessa Tuomo Polvinen, J.K. Paasikivi. Valtiomiehen elämäntyö 4 (1999), s. 53 - 62, Keijo K. Kulha, "Rintamalta raiviolle" teoksessa Myrskyn jälkeen (2012) ja Pekka Visuri, Paasikiven Suomi suurvaltojen puristuksessa 1944-1947 (2015), s. 127-139.